

◆ İş ve ekonomi dünyasının önde gelen isimleri, hedeflere ulaşabilmek için tüm adımların eş zamanlı atılması gerektiğinin önemine dikkat çekti

İş dünyasından OVP yorumu: Hedefler daha makul

ECEM ERDAL

İş dünyası temsilcileri, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz tarafından açıklanan 2025-2027 dönemine ilişkin enflasyon, istihdam, büyüme gibi temel makro ekonomik hedeflerin yer aldığı Orta Vadeli Program'a (OVP) ilişkin değerlendirmelerde bulundu. OVP'nin gelecek 3 yıla ilişkin uygulanacak ekonomi politikalarının asli yol haritasını oluşturması bakımından oldukça önemli olduğunu aktaran iş dünyası temsilcileri yeni OVP'nin mevcut ekonomik koşullarda daha makul hedefler ortaya koyduğunu altını çizdi. Ayrıca hedeflere ulaşabilmek için tüm adımların eş zamanlı atılmasının önemine vurgu yapıldı.

Hisarçıklıoğlu: Reel sektörün sesine kulak verilmesi önemli

İş dünyası olarak temel beklentinin; finansal istikrar, öngörülebilirliğin artması, enflasyonun tek haneye düşürülmesi, sürdürülebilir büyüme ve yapısal reformlara öncelik verilmesi olduğunu altını çizerek Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı M. Rifat Hisarçıklıoğlu, "Bugün açıklanan Orta Vadeli Program, enflasyonla mücadele, öngörülebilirlik ve sürdürülebilir büyüme için önemli bir yol haritası sunmaktadır. Programda belirtilen yapısal reformlar konusunda atılacak güçlü adımlar da ülkemizin küresel rekabet gücünü artıracaktır. Özellikle bir hususa vurgulamak isterim. Programın uygulanma sürecinde, finansman erişiminin artırılması başta olmak üzere, reel sektörün sesine daha fazla kulak verilmesini ve kamu özel sektör işbirliğinin artırılmasını önemli görüyoruz. Bizler de iş dünyası olarak ülkemizin hedefleri doğrultusunda tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz" dedi.

Gültepe: Yeni OVP yine ihracat ekserinde şekilleniyor

2025-2027 dönemi yol haritası olan Orta Vadeli Program'ın, ülkemizin kalkınması adına büyük önem taşıdığına dile getiren Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, "Bir önceki OVP'ye göre 3 yıllık periyodun toplamında 13 milyar dolarlık bir hedef düşüştü. Bu arzu ettiğimiz bir tablo değil. İhracat ailenizin yaşadığı sorunların net bir göstergesi olan bu rakamlar iyi okunmaya gerektiriyor inşiyorum. Diğer yandan dış ticaret açığı noktasında programda önemli bir iyileşme öngörülmüyor. Toplam dış ticaret hacmi de bu eksende negatif yönde revize edilmiş durumda. Büyüme hedefimiz kasınen gerilerken, enflasyon beklentisi ise yükseldi. İstihdam oranlarında da bir iyileşme mevcut. Makroekonomik göstergeler ve politika araçlarında tirin ve pazar çeşitlendirmesi, etkin ticaret diplomasi, ticaretin kolaylaştırılması, ihracatın finansmanı, ihalete başlanılmadığı azaltılması, hizmet ihracatının geliştirilmesi, ihracata teşvik ve dijital dönüşüme vurgu yapılması son derece önemli. Yeni OVP yine ihracat ekserinde şekilleniyor. Bu alanlarda atılacak yeni adımlar heyecanlı bekliyor, açıklanan program ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyoruz" diye konuştu.

Arıcı: Hedeflere ulaşmak için topyekün hareket etmeliyiz

Belirlenen stratejik adımların, son dönemde bozulan makroekonomik dengenin yeniden tesis edilmesine katkı sağlayacağına dile getiren Ankara Sanayi Odası Başkanı Seydi Arıcı, "Özellikle fiyat istikrarının sağlanması için kapsamlı ve koordineli bir yaklaşım olmalı olacaktır. Parasal sıkılaşma, mali disiplin ve yapısal reformlar, istikrara gelen yolda ülkemizin temel politikası ola-

✓ OVP'nin gelecek 3 yıla ilişkin uygulanacak ekonomi politikalarının asli yol haritasını oluşturması bakımından oldukça önemli olduğunu aktaran iş dünyası temsilcileri yeni OVP'nin mevcut ekonomik koşullarda daha makul hedefler ortaya koyduğunu altını çizdi

çaktır. Sanayide sektörel dönüşüm sağlanarak yüksek katma değerli üretim yapısına geçişin hedeflenmesi, sanayicilerimizin rekabet gücünü yükseltmeye, dış pazarlara erişimini kolaylaştırmaya, üretim, istihdam ve ihracatımıza artırmaya katkı sunacaktır. Ülkemizin OVP'de belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için topyekün hareket etmeliyiz. Sanayicimizin üretime azmini korumada bu hedeflere hep birlikte ulaşabilmek için uygun koşullar sağlanmalı" şeklinde konuştu.

Özgener: OVP'deki en önemli veri, bütçe açık tahminleri

Dezenflasyonist süreç açısından OVP'deki en önemli verinin, bütçe açık tahminleri olduğunu ifade eden İzmir Ticaret Odası (İZTO) Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Özgener, "Geçen seneki OVP, 2024 için GSYİH'nin yüzde 6.4'ü bir bütçe açığına işaret ediyordu. Bu sene, büyük ihtimalle vergi paketinin etkisiyle rakam yüzde 4.9 olarak revize edildi. 2025 yılı için yüzde 3.1 ve 2026 yılı için yüzde 2.8'lik bütçe açığı hedefleniyor. Rakamların geçen seneki hedeflere göre daha sıkı bir maliye politikasına işaret ettiğini görüyoruz. Bütçe açığının 2024'teki yüzde 4.9 seviyesinden 2025'te yüzde 3.1 düşecek olması, mali etkinin nete negatif olması; ve buna bağlı olarak 2025'te 2024'e göre büyüme negatif ve enflasyonun düşürücü etki yapacağına işaret ediyor. Bu noktada, kamudaki herhangi bir kayıpların artacağı ve hangi gider kalemlerinin düşeceği, bunların bütçe açığına ne ölçüde azaltacağı, enflasyonun düşmesi konusunda önemli bir fark yaratacağına inanıyoruz" diye konuştu.

Yorgancılar: Tüm adımlar eş zamanlı atılmalı

Orta Vadeli Program'da öne çıkan verilerden; enflasyon, büyüme ve bütçe açığı olduğuna vurgu yapan Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, "Dezenflasyonist süreçte, yapılan fedakarlıkların karşılığını gelecek seneden itibaren almaya niyet ediyoruz ki veriler de buna teyit ediyor. Tabii ki, burada hem para hem de maliye politikalarının birbiriyle uyumlu şekilde kesintisiz hareket etmesi büyük önem taşımaktadır. Tasarruf sadece özel sektörde değil, kamuda da uygulanmalı ki, fedakarlık her kesimde dengeli olsun. 2. çeyrek büyüme oranındaki negatif sanayi verisi de gösterdi ki, bu yıl sanayicimiz ve ihracatımız açısından çok zorlu geçti, geçmeye de devam ediyor. Ancak, 2025 yılının ilk yarısından enflasyonda hedefe yaklaşırsak, yatırımlar ve ihracatın üstündeki baskı da ortadan kalkacaktır. Bu da birileri umutlandırmaktadır. O nedenle, enflasyonla mücadelede, para politikasını destekleyen tüm adımların da eş zamanlı atılmasını bekliyoruz. OVP yol haritasında 'Ekinazi: Bu gidışı dur denilmezse ihracatçı entübe olacak'

Mevcut tabloyu ihracatçıları açısından vahim olarak nitelendiren

Ege İhracatçı Birlikleri (EİB) Koordinatör Başkanı Jak Ekinazi, Türkiye'deki enflasyonun 2021 Eylül ayında sonraki turnusunu sonrasında döviz kurunun aynı oranda artmadığını, oluşan maliyet farklarının müşterilere aynı oranda yansımada kalmadığını vurguladı. Ekinazi sözlerini şöyle tamamladı: "Küresel pazarda rekabetçiliğimizi kaybettik. Dünya genelinde talebinde nazlı olduğu bir süreçten geçiyoruz. Rakiplerimize göre yüzde 40 civarında pahalı komu dayız. Türk ihracatçı müşteri kaybetmemek için öz sermayesinin erimesini göze alarak kur emeden ya da zararına işlerini sürdürüyor. Enflasyon rakamlarından düşük artan döviz kurlarına 3 yıl daha devam edemeyiz. Türk ihracatçısına cansuyu veremediği takdirde bu ihracat hedefleri şaşır, ihracatçılarımız pazar kaybeder bu da Türk ekonomisinde farklı noktalarda kötü gidışı domino etkisiyle arttır. İhracatçılara performansına göre yeni bir devlet destekleri hayata geçirilmeli. Aksi takdirde ihracat entübe olur."

Kestelli: Maliye politikalarının belirleyici bir rolü olacak

Türkiye'nin ekonomide rasyonel politikalara dönüp toplumdaki kesimlerin bedel ödemediği bir dönemden geçtiğini aktaran İzmir Ticaret Borsası (İTB) Yönetim Kurulu Başkanı İsmet Kestelli, "Ekonomi yönetiminin, gelecek üç yılın perspektifini ortaya koyan Orta Vadeli Program'ın ekonomide dengelenmesi, istikrar ve istihdamı büyüme, öngörülebilirliği gösteriyor. Büyüme, enflasyon ve kur hedeflerinin uyumu bu süreçte çok önemli. Programın kredibilitesi için ilk yıldan başlayarak hedeflerin yakalanabilir olmasının çok önemlisiydi. Parasal tedbirler belli bir aşamaya gelişimine bu süreçte maliye politikalarının belirleyici bir rolü olacak. Temel beklentimiz, kamuda tasarruf ve yapısal reformlar başta olmak üzere programa güven aşılayacak adımların kararlaştırılması, ekonomideki kurların ortadan kaldırılması ve Türkiye ekonomisinin inovatif üretim gücüne ihracata dayalı sürdürülebilir yüksek büyüme dönemine geçişinin sağlanması. Tarım da üretim planlaması ile eş zamanlı uygulanacak OVP'nin üretimimizi güçlendirecek adımlarla desteklenmesi çok kıymetli olacak" dedi.

Zorlu: Enflasyonla mücadele ederken rekabet gücümüz gözütülmeli

"2025-2027 dönemi Orta Vadeli Program'ın mevcut ekonomik koşullarda daha makul hedefler ortaya koyduğunu söylemek mümkün" diyen Ege Sanayicileri ve İşinsanları Derneği (EİSAD) Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, "Öte yandan bazı hedeflerin yeterince gerçekleştirilmediğini değerlendiriyoruz. Her şeyden önce enflasyonun tek haneli rakamlara indirilmesi hedefi ülke olarak önceliğimiz. Dezenflasyonist politikaların izlendiği bir süreçte büyümenin daha düşük olması beklenebilir. Ancak enflasyonla mücadele ederken nişli büyüme teşvik eden adımlar

ları ihmal etmemek gerekir. Sanayimizin uluslararası rekabet edebilirliğinin ve sürdürülebilir kalkınmasının unsurlarına dayandığına inanıyoruz. Ancak, bunun için reel sektörün finansman maliyetlerinin düşürülerek, finansmana erişim imkanlarının artırılması ve yatırım koşullarının iyileştirilmesi gerektiğinin altını çizmek istiyoruz. Bu bağlamda yapısal reformların hayati önem taşıdığına düşünüyoruz. Yapısal reformlarla desteklenmeyen bir OVP'nin bir bacağı hep eksik kalacak" ifadesini kullandı.

Güneş: OVP hedefleri için daha etkili adımlar bekliyoruz

Batı Anadolu Sanayici ve İşinsanları Derneği Federasyonu (BASİFED) Yönetim Kurulu Başkanı Semih Güneş, değerlendirmesinde şu görüşlere yer verdi: "Cari açık bu yıl için yüzde 3.1'den yüzde 1.7'ye düşürülmesi, işsizlik rakamlarının düşmesi gibi olumlu yönde revizeler de olsa Orta Vadeli Planın en önemli kalemler olan büyüme, TÜFE ve kurla hedeflerin yenilenmesi zorunda kaldığımız düşünüyoruz. Bu düzenlemelere dayalıan ihtiyaçları sebebini, yeni açıklanan hedeflere ilerlerken atılması gereken adımların, alınacak önlemlerin bu süreçte daha etkili olarak belirlendiğini umuyoruz. Her şeyden önce, olumlu ya da olumsuz yönde de olsa bu revizelerin yapılarak kamuoyu ile paylaşılmasının OVP'ye yönelik inandırıcılığı güçlendireceğini düşünüyoruz. Enflasyonla mücadelede para politikası ile diğer tedbirlerin de eş zamanlı alınması üretim sektörlerini de rahatlatacak."

Öncel: Beklentimiz perakendenin sorunlarını öncelikleyen bir OVP

Ülkemizin belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için yeni OVP'nin tüm sektörlerin beklentilerini aşarı düzeyde de olsa karşılaması gerektiğinin altını çizerek Bileşmiş Markalar Derneği (BMD) Başkanı Sinan Öncel, açıklamasında şu görüşlere yer verdi: "Marka ve katma değerli üretimin ana eksenini oluşturulan perakende sektörümüzü önümüzdeki dönemde geçiyor. 3 yıllık bir dönem kapsayan yeni OVP'de finansal istikrar, enflasyonla mücadele, sürdürülebilir büyüme ve yapısal reformlar gibi başlıklar öne çıktı. Ancak içinde geçişimiz zor dönemde katma değerli üretimin ve perakendenin sorunlarını öncelikleyen bir yaklaşım bizim açısından büyük önem taşıyor. Öte yandan fiyat istikrarının sağlanması, OVP uygulamalarının sonuçlarının hızlı bir şekilde sokağa yansması programın başarı şansını daha da artıracak."

Çınar: Üretim destekleyen teşvik ve tedbirlerin üzerinde durulması gerekir

"2025-2027 OVP'sinde hedefler yenilenirken, kur hedeflerinin de belirlenmesi dikkat çeken noktalardan biri oldu" diyen Dış Ticaret Yöneticileri Derneği (DİSYÖNDER) Derneği Başkanı Dr. Hakan Çınar, "Hedefleri incelediğimizde daha realist rakamların yer aldığı görülebiliyor. Ancak enflasyonun tek haneye düşürülmesi, yatırım, istihdam, üretim ve ihracat artırılması hedeflerine ulaşmaya çalışırken TL'nin değerini sürdürülmesi de dövize önemli bir artış beklentilerinin ihracatçıları açısından hedeflenen maliyet seviyelerine ulaşmanın halen zor olduğu düşüncemizi paylaşmadan edemeyeceğiz. Zira ihlata ilişkin koruma önlemlerinden ziyade üretimi destekleyen teşvik ve tedbirlerin de daha fazla üzerinde durulması ve desteklenmesi gerektiği kanaatindeyim. Öte yandan ihracata yönelik üretimden az az 2025 sonuna kadar zor dönem devam edeceğini düşünüyoruz" dedi.

Ardıç OVP'yi değerlendirdi

Ankara Sanayi Odası Başkanı **Seyit Ardiç**, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın açıkladığı 2025-2027 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Programı değerlendirdi.

Ankara Sanayi Odası Başkanı **Seyit Ardiç**, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın açıkladığı 2025-2027 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Programı değerlendirdi.

ASO Başkanı Ardiç'in açıklaması şöyle:

"Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz tarafından açıklanan ve ülkemizin ekonomide 3 yıllık yol haritasını belirleyen Orta Vadeli Program'ın hayırlı olmasını diliyorum. OVP'nin açıklanması, ülkemizin ekonomik geleceğine ilişkin sinyaller sunması açısından oldukça önemli. Belirlenen stratejik adımlar, son dönemde bozulan makroekonomik dengenin yeniden tesis edilmesine katkı sağlayacaktır.

OVP'de yapısal reformlarla destekli makro istikrara yönelik politika hedeflerini görmek bizleri umutlandırıyor. Özellikle fiyat istikrarının sağlanması için kapsamlı ve koordineli bir yaklaşım olumlu olacaktır. Beklentilerin yö-

netilmesi, güvenin yeniden tesisi açısından çok önemlidir.

Parasal sıkılaşma, mali disiplin ve yapısal reformlar, istikrara giden yolda ülkemizin temel politikası olacaktır. OVP'de yapısal dönüşüme ilişkin somut bir yol haritasının ortaya konulduğunu düşünüyorum.

Sanayide sektörel dönüşüm sağlanarak yüksek katma değerli üretim yapısına geçişin hedeflenmesi, sanayicilerimizin rekabet gücünü yükseltmeye, dış pazarlara erişimini kolaylaştırmaya, üretim, istihdam ve ihracatımızı artırmaya katkı sunacaktır.

Ülkemizin OVP'de belirlenen

hedeflere ulaşabilmesi için topyekün hareket etmeliyiz. Sanayicimizin üretme azmini kırmadan bu hedeflere hep birlikte ulaşabilmek için uygun şartlar sağlanmalıdır. Programın kararlı bir şekilde uygulanması, makroekonomide istikrarın sağlanmasında oldukça önemli olacaktır."